

Justitieombudsmannen
Kerstin André

När en vårdnadshavare skulle avtjäna ett fängelsestraff bodde barnet kvar hos dennes sambo; fråga om socialnämnden borde ha beslutat om medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL för sambon att ta hand om barnet under den aktuella tiden

Anmälan

AA och BB framförde i anmälningar till JO klagomål mot bl.a. Jönköpings tingsrätt (JO:s ärende dnr 5878-2006). I ett yttrande i det ärendet framförde BB klagomål mot socialtjänsten i Hylte kommun. Dessa klagomål ledde till ett nytt ärende hos JO (dnr 2632-2007). BB klagomål mot socialtjänsten i Hylte kommun gällde bl.a. att när hennes sambo AA avtjänade ett fängelsestraff hade kommunen i strid med 6 kap. 6 § socialtjänstlagen inte fattat något formellt beslut om att AA:s barn skulle familjehemsplaceras hos henne.

Utredning

Barn- och ungdomsförvaltningen i Hylte kommun anmodades att inkomma med upplysningar angående det som BB hade anfört mot handläggningen av ärendet rörande barnen under den tid som fadern var intagen på kriminalvårdsanstalt. Barn- och ungdomsnämndens arbetsutskott lämnade som ett remissvar in en skrivelse undertecknad av enhetschefen CC. I skrivelsen hänvisades till två bifogade brev daterade den 24 april 2007 som hade skickats till BB. Vidare anfördes att handläggningen hade granskats av Länsstyrelsen i Hallands län, vars beslut i ärendet bifogades (beslut den 6 augusti 2007, dnr 701-7657-07).

Socialsekreteraren DD hade i skrivelsen av den 24 april 2007 anfört följande.

Under februari 2006 träffade handläggare från Socialförvaltningen BB två gånger för att utreda henne som familjehem eftersom pappan önskade att hon skulle bo med barnen när han skulle avtjäna ett fängelsestraff.

Vid telefonsamtal med socialkonsulent på Länsstyrelsen i Halmstad, framkom dock att någon sådan utredning ej skulle göras eftersom barnen skulle bo i sitt hem, dvs i vårdnadshavarens bostad. I Socialtjänstlagen kap 6:6 står det:

”Ett barn får inte utan socialnämndens medgivande tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om honom eller henne.” Eftersom de skulle bo i hem som tillhör någon av föräldrarna var det således ej aktuellt med någon familjehemsutredning.

060316 ansökte AA om att [sonen] skulle familjehemsplaceras i en annan familj. [Sonen] var där fram till sommarlovet. [Sonen] var sedan hemma under sommaren. 060815 ansökte AA om att [sonen] och [dottern] skulle familjehemsplaceras (i samma familj som [sonen] varit hos) ett par månader. Efter tre veckor ringde AA och sa att placeringen skulle upphöra och att barnen skulle hem omedelbart. Så blev fallet då det var en frivillig placering.

Barnen har sedan 060929 bott i sitt hem tillsammans med vårdnadshavarens sambo BB.

BB kommenterade remissvaret.

I ett beslut den 6 november 2008 anförde *JO André* följande när det gällde familjehemsplaceringen av barnen.

Bedömning

Enligt 6 kap. 6 § första stycket socialtjänstlagen får ett barn inte utan socialnämndens medgivande eller beslut om vård tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om honom eller henne. Av paragrafens andra stycke framgår att socialnämnden inte får lämna medgivande eller fatta beslut om vård om inte förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård i hemmet är utredda av socialnämnd.

Omständigheterna i förevarande fall var att AA var far till och ensam vårdnadshavare för två barn, ca 13 och 10 år gamla. Mellan september 2006 och maj 2007 avtjänade han ett fängelsestraff. Under den tiden bodde barnen kvar hemma tillsammans med AA:s sambo, BB. Hon tog alltså hand om barnen i deras eget hem men i vårdnadshavarens frånvaro under cirka nio månaders tid.

Både Barn- och ungdomsnämnden i Hylte kommun och länsstyrelsen har uppenbarligen ansett att det under aktuella förhållanden inte fordrades något medgivande enligt 6 kap. 6 § socialtjänstlagen för BB att ta hand om barnen eller ett beslut om vård. Av länsstyrelsens beslut den 6 augusti 2007 framgår att barn- och ungdomsnämnden ansåg att det inte fanns ”någon grund för familjehemsplacering” eftersom barnen bodde ”i faderns (tillika vårdnadshavarens) och dennes sambos hem”. Länsstyrelsen uttalade för egen del i beslutet att den delade nämndens bedömning att det i det aktuella fallet ”inte finns grund för familjehemsplacering. Barnen är inte placerade utanför det egna hemmet.”

Bestämmelsen i 6 kap. 6 § första stycket socialtjänstlagen har utformats på så sätt att mycket talar för att den blir tillämplig först om ett barn flyttas från föräldrarnas eller någon annan vårdnadshavarens hem för placering i ett annat hem. Jag finner därför inte anledning att kritisera nämnden för den bedömning som gjordes.

Mot bakgrund av de ändamål som ligger bakom bestämmelsen kan dock frågan väckas om hur man ska se på den situationen att ett barn visserligen bor i ett hem som tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet, men föräldern/vårdnadshavaren under en längre tid av någon anledning är frånvarande och inte själv kan handha den praktiska omvårdnaden i hemmet utan den uppgiften fullgörs av en annan person.

Den beskrivna situationen synes inte ha förutsetts vid lagstiftningen eller uppmärksammats på annat sätt.

Regeringen har tillsatt en utredare som ska se över bestämmelserna till skydd och stöd för barn och unga i socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Den fråga som jag nu har behandlat har visst samband med utredarens uppdrag, och jag finner därför skäl att för kännedom sända en kopia av detta beslut till utredningen.

Jag sänder också en kopia av beslutet för kännedom till Länsstyrelsen i Hallands län.